

Izhaja vsak de-
lavnik popoldne

CENE PO POŠTI:

za celo leto K 144.—
za pol leta K 72.—

NOVIČAS

Uredništvo in upravnništvo v Ko-
pitarjevi ulici šte. 6 — Telefon
uredništva šte. 50 — Telefon
upravnništva šte. 328

CENE PO POŠTI:

za četrt leta K 36.—
za en mesec K 12.—

V UPRAVI STANE MESEČNO K 10.—

DELA VSKI LIST

POSAMEZNA ŠTEVILKA 80 VIN.

Žensko delo v Ameriki.

Ženski oddelek ministrstva za delo v Združenih državah je lani izdala poročilo »O novem položaju ženskega dela v ameriški industriji«. Poročilo se nanaša na vojno in povojno dobo do avgusta 1919. Iz poročila posnemamo nekaj najvažnejših podatkov.

Pred vojno so bile v Združenih državah — kakor povsod drugod — ženske zaposlene v glavnem v treh industrijah: v tekstilni, oblačilni in živilski. Ko je začela Amerika za evropske države izdelovati orodje in druge vojne potrebščine, in zlasti ko je sama posegla v svetovno vojno, so ženske nastopile delo tudi v ostalih industrijah, posebno pa v municijski. To se je izvršilo pred vsem tako, da so delavke iz starih ženskih industrij prešle v kovinsko industrijo. To žensko je bilo namreč že uirjeno v delu in vajeno discipline. Zato so ga z višjimi plačami in drugimi ugodnostmi pritegnili v vojne obrate. Ustanovili so za ženske delavke 10 tedenske tečaje s poukom v strugarstvu, ključarstvu in kovaštvu. Opreмили so delavke s praktično delavno obleko in jim zagotovili vse možnosti varstva v zdravstvenem pogledu. Vse to so storila podjetja sama od sebe in jih je država pri tem le podpirala. (V drugih državah je, kakor znano, v pogledu ženskega dela dajala pobudo država sama). Tako so v prvem času odtegnile kovinske industrije stari ženski industriji večino delavstva in jih tako prisilile, da so delavkam znatno zvišale plače.

Število ženskega delavstva se je začelo vojne v železni in jekleni industriji podvojilo in potrojilo. V težki industriji je bilo: l. 1914: 2,9 odstot., l. 1916: 3,3 odstot., začetkom l. 1918: 6,1 odstot. in koncem l. 1918: 9,5 odstotkov žensk. V kemični industriji l. 1914: 8,5, l. 1916: 7,9, začetkom l. 1918: 9,8, koncem l. 1918: 14,2 odstotkov žensk. V 16 tovarnah za letala je bila l. 1914 zaposlena ena ženska, proti koncu pa je delalo v 40 obratih med 26.470 delavci 6108 žensk. Industrija za usnjene in gumijevе izdelke je zaposljevala 37 odstotkov žensk.

Ženske so se v novih industrijah obnesle dobro, ponekod izvrstno. Neka praharna je imela v svojem obratu med 6500 delavci 80 odstotkov žensk in je izjavila, da so ženske delavke po svojem navdušenju, patriotizmu in delavnosti »hrbtenica obrata«. Ženske so odpovedale le tam, kjer so jim brez zadostne priučitve izročili težava dela ali dela, ki so njihove moči sploh presegala. Prvotno trditev, da je za nadomeščanje dveh moških delavcev treba treh žensk, so izkušnje kmalu ovrgle. Zato je večina industrij ženske tudi po sklepu premirja in miru obdržala, kar je mogla tem lažje, ker je bil takoj po vojni ves svet odvisen le o ameriške industrije. Meseca avgusta 1919., do katere dobe sega poročilo, je bilo v celokupni ameriški industriji zaposleno 62 odstotkov moškega in 43 odstotkov ženskega delavstva izza vojne dobe. Kasnejša kriza je pa to razmerje bržčas dokaj izpremenila.

Kakšno stališče zavzema ameriški moški delavec nasproti ženskemu delavstvu? Na splošno zelo malo prijazno. Najtrdnjša delavska organizacija: kovinarskih delavcev, žensk sicer ne izključuje naravnost iz članstva, pač pa zahteva kot pogoj večletno strokovno izučbo, kar je le lepša oblika odklonitve. Zveza kaluparjev in livarjev je pa še l. 1919 zahtevala, da se ženske brezpogojno izključijo iz organizacije in določila denarno kazni za vsakega, ki bi hotel kako žensko izučiti v tej stroki. Kakor smo pred kratkim poročali, je tudi zadnji kongres centralne organizacije vseh ameriških strokovnih društev odklonil ravnopravnost ženskih članov z moškimi.

Spiččo tega neprijaznega stališča moških delavcev so bile ženske delavke v Združenih državah prisiljene, postaviti se na lastne noge. Ustanavljati so začele lastne strokovne organizacije, ki se tudi krepko razvijajo. Njihov boj je trd, ker se morajo boriti na dve strani: proti delodajalcem in proti oviram, ki jih grade proti njim lastni moški tovariši. Na srečo je pa vlada spoznala važnost ženskega dela in ga podpira ter ščiti.

Zakon o zaščiti države sprejet.

Jugoslovanski klub proti izjemnim odredbam.

Belgrad, 1. avgusta. (Izvirno.) Včerajšnja seja zakonodajne zbornice je pričela ob 5. uri popoldan. Kot prvi je govoril minister Pribičević in utemeljeval potrebo zakona o zaščiti države. V svojem govoru je omenjal dogodke v maju l. 1920. Ob tej priliki mu je opozicija predbacivala zvezo s komunisti in je prišel v veliko zadrego. Za njim so posamezni klubi podali svoje izjave. Jugoslovanski klub je podal izjavo, da se z izjemnimi zakoni ne more strinjati. Jugoslov. klub naglašja, da je v smislu svojih načel vedno odločno obsojal vsako tergiščno akcijo in se zato tudi ne more strinjati s terorjem od zgoraj, kakor ga mislijo uvesti oni, ki ustanavljajo »narodne garde«, ne toliko za pobijanje komunizma kakor ogrožanje in omejitve meščanskih svoboščin. Razun tega nosi ta zakonski predlog obeležje strankinega absolutizma, ki je bil vedno najopasnejši

za obstoj države. Jugoslov. klub protestira nadalje rproti nasilnim rekvizicijam, ki so se vedno dogajale na kmetih popolnoma protipostavno. Ravno tako protestira Jugosl. klub proti temu zakonu, ker uničuje združevalno svobodo delavstva in ga izroča na milost in nemilost kapitalistom. Jugosl. klub rprotestira dalje proti razveljavljanju mandатов komunističnih poslancev, ker je tako postopanje protipostavno in proti določbam volinega prava. Odkar je vlada ukinila demokratske ustavne določbe, je zavladala silna pravna nesigurnost, ki naši državi silno škoduje doma in na zunaj. Iz teh razlogov bo Jugosl. klub glasoval proti zakonskemu načrtu »za zaščito države«. Po izjavah posameznih klubov se je vršilo glasovanje in je bil zakon o zaščiti države z večino glasov sprejet. Za je glasovalo 190 poslancev, proti pa 54.

O nadomestnih volitvah.

Belgrad, 2. avgusta. (Izvirno.) V političnih krogih se mnogo razpravlja o nadomestnih volitvah za razveljavljenih 58 komunističnih mandатов. V parlamentarnih krogih so mnenja, da se teh volitev ne bodo udeležile samo vladne stranke, temveč tudi opozicija. Na včerajšnji seji se je sicer sestavil nekaj blok vladnih strank za volitve, vendar se zdi, da bodo posamezne vladne stranke vsled velikih nasprotij šle samostojno v volilno borbo. Posebno muslimanom je nemogoče, da bi vsled velikih nasprotij v agrarnem vprašanju šli skupaj z vladnimi strankami. Tudi v slučaju, da nastopijo vladne stranke skupno, je gotovo, da bodo dobile od teh mandатов zelo malo število. V Sloveniji se imajo vršiti volitve za 6 mandатов, od katerih vladne stranke po mnenju tukajšnjih političnih krogov ne

bodo dobile več kot enega. V Bosni in Hercegovini nastopijo muslimani samostojno. Tu imajo tudi zemljoradniki veliko upanja na uspeh. V Macedoniji so imeli komunisti 17 mandатов. Muslimanski poslanec Bajra odloži svoj mandat in nastopi s popolnoma samostojno listo. Od 12 mandатов v Srbiji bodo večino dobili zemljoradniki, katerih vpliv je v zadnjem času zelo zrastel. V Črni gori so 4 komunistični mandati. Tu pridejo v poštev republikani. z Jašo Prodanovićem na čelu. Sicer se pa v Črni gori o strankah ne more govoriti, ker ni prave organizacije in se vsa borba vrši okrog osebnih simpatij. Radikaleci in demokrati imajo edino upanje na uspeh v Vojvodini, kjer so imeli komunisti 10 mandатов. V Dalmaciji je en mandat, ki ga vladne stranke prav gotovo ne bodo dobile.

Jugoslovanski fašisti na delu.

Osiijek, 2. avgusta. (Izv.) Včeraj so radikalci, demokrati in dobrovoljci sklicali javni miting proti komunistom. Meščanstvo, ki je že naprej vedelo, kako se ba »narodna manifestacija« vršila, je odpovedalo vsako sodelovanje. Demonstranti so po govori na glavnem trgu odšli pred »Radnički dom« in razbili vsa okna, nakar so odšli pred stanovanje velikega župana Božića, ki jih je v svojem govoru spodbujal na nadaljevanje čistjenja. Nato so odšli po kapucinski ulici, kjer se nahajajo uredništva »Hrvatske lista« in »Hrvatske Obrane«, ali jim je orožništvo zastavilo pot. Odšli so nazaj pred Delavski dom in ga sedaj popolnoma demolirali, tako da so ostale

same gole stene. Med potjo so navalili v stanovanje nekega Hrvata, ga pretepli in mu uničili polišstvo. Člana Hrvatske Zajednice je ta banda dobila, ko se je s svojo družino vračal iz Belgrada. Pričeli so ga tepsti. Ko se mu je posrečilo uiti v neko hišo, so udrli v njo in njega ter lastnika pretepli, da sta obležala. Gostilno Kap so demolirali. Predsednika mestnega odbora Hrv. ljudske stranke so poiskali v stanovanju in ga pretepli, da je bil težko ranjen in prepeljan v bolnico. Njegovo stanje je nevarno. Policija je izdala komunike, da ni bilo nikakih izgrediv. Meščanstvo je ogorčeno in vznemirjeno.

Sremski Karlovci, 2. avgusta. (Izv.) Tu-

kajšnja kat. omladina je imela včeraj prireditve. Ob 12. uri ponoči je banda demokratsko-radikalnih pristašev udrila v prostore, kjer se je prireditve vršila in demolirala ves inventar.

Subotica, 2. avgusta. (Izv.) Pod krinko, da so komunisti, je policija te dni pognala čez mejo več novinarjev in ravnatelja bolnišniške blagajne, ki je socialist. Preje pa jih je še dobro »izbatinala«.

Zagreb, 2. avgusta. (Izv.) Iz vseh krajev Hrvatske prihajajo poročila o napadih na Hrvate. Pred vsem v mešanih okrajih v Sremu razvijajo fašisti delovanje, ki presegajo fašistovske pohode v Italiji.

Naši državni dolgovi.

Belgrad, 2. avgusta. (Izv.) Minjestrski svet je odobril načrt finančnega ministra dr. Kumanudija glede državnega posojila v inozemstvu. Višina posojila bi znašala 500 milijonov zlatih dinarjev, katera vsota se po dnevnem kurzu zaračuna v zdravi valuti.

Belgrad, 2. avgusta. (Izv.) Te dni se je pričelo z realizacijo notranjega državnega posojila v znesku 500 milj. dinarjev. Od te vsote plačajo denarni zavodi na Hrvatskem in v Slavoniji 50%, v Sloveniji 14%, v Srbiji in Črni gori 13%, Bosni in Hercegovini 10%, Vojvodini 8%, Dalmaciji 2%.

Velik požar na Dolenjskem.

Mokronog, 1. avgusta. (Izv.) Danes popoldne je nenadoma pričelo goreti pri nekem posestniku v Slopseku pri Mokronogu. Ogenj se je z veliko naglico razširil na bližnja gospodarska poslopja in v kratkem času uničil 10 gospodarij vse: hiše, gospodarska poslopja in letošnje žetev. Požar je divjal z vso silo in je bil naravnost strašen pogled na visoke plamene, ki so s senom in žitom napolnjene kozolce kar požirali. Škoda je v primeru z malenkostno zavarovalnino zelo velika.

LLOYD GEORGE O ŠLEZIJSKEM VPRAŠANJU.

London, 1. avgusta. Na vprašanje je Lloyd George izjavil v poslanski zbornici, da se je angleška vlada tekom zadnjih porazgovorov s Francijo držala le smeri, da se zagotovi pravična rešitev gornješlezijskega vprašanja v smislu izida ljudskega glasovanja in določb mirovne pogodbe. Na medklince je izjavil Lloyd George, da je naloga angleške vlade paziti na to, da se bo s Poljaki in Nemci enako postopalo popolnoma pravično. Lloyd George je še izjavil, da misli, da se bo na seji vrhovnega sveta razpravljalo o postopanju proti vojnim krivcem.

E. Bulwer:
Poslednji dnevi v Pompejih.

131

(Konec.)

POSLEDNJE POGLAVJE.

V katerem se vse konča.

Pismo Glavka do Salusta, deset let po razdejanju pompejskega mesta.

V Atenah.

»Glavk svojemu ljubljenu Salustu — pozdrav in zdravje! — Prosiš me, da bi te obiskal v Rimu — ne, Salust, pridi raje ti k meni v Atene! Jaz sem se svačeno odpovedal cesarskemu mestu, njegovemu mogočnemu hrupu in praznemu veselju. Odslej hočem za vedno živeti v svoji rojstni deželi. Duh naše minule velikosti mi je dražji kakor sijajno življenje vašega šumnega procvita. V stebrenikih, katere še vedno posvečujemo svete in častiljive sence, najdem čar, kakor mi ga ne more dati noben drug kraj. V oljkinih gajih ob Ilisu čujem še vedno glasove poezije — na filenskih višavah se mi vidijo oblaki mraka še vedno kakor mrtvaška odeja minule svobode — glasniki — klicarji jutra, ki zopet napočijo! Ti se smejiš vpričo mojega navdušenja, Salust! — Bolje je biti poln upanja v verigah kakor vdan njihovemu blišču. Praviš, da si prepričan, da v teh

otožnih krajih propadlega veličastva: ne morem uživati veselja življenja. Ti pa se navdušeno udeležuješ rimskega sijaja in razskošja cesarskega dvora. Moj Salust — non sum qualis eram — nisem več kakor sem bil! Dogodki mojega življenja so umirili vročo kri moje mladosti. Moje zdravje ni nikdar več popolnoma zadobilo svoje stare moči, kar sem čutil bolečine boleznih in sem gineval v dušljivem zraku ločinske ječe. Moj duh se ni nikoli otresel temnih sene poslednjega dneva pompejskega mesta — groze in razdejanja te strašne razvaline! — Naša ljubljena, nepozabljena Nidija! Zgradil sem nagrobni spomenik njeni senci, in iz okna moje učne sobe ga vidim vsak dan. On oživlja v meni nežne spomine — ne neprijetno žalost — vse to je le primerno spoštovanju njene zvestobe in njene skrivnostne zgodnje smrti. Jona trga cvetlice, moja roka jih pa vsak dan spleta okoli spominka. Bila je vredna nagrobnega spominka v Atenah!

Sporočam mi o naraščajoči verski družbi kristjanov v Rimu. Salust, tebi lahko zaupam svojo skrivnost. Mnogo sem premišljeval o tej veri — in jaz sem jo sprejel. Po razdejanju pompejskega mesta sem se še enkrat srečal z Olintom, ki se je rešil, oh, samo za kratek čas, in ki je pozneje umrl kot mučenec vsled neupogljive sile svoje gorečnosti. V moji češitvi pred levom in potresom me je učil videti roko neznanega Boga! Poslušal sem ga — ve-

roval — molil! Moja, moja bolj kakor kdaj ljubljena Jona je tudi sprejela to vero! — Vero, Salust, ki razliva svojo luč po celem tem svetu in zbira vso slavo nad prihodnjim! Mi vemo, da smo za vedno in vedno združeni v duši in telesu! Stoletja naj pretečejo, naš pepel naj izgine, zemlja naj se gubanči kakor zvitek, toda okoli in okoli kroga večnosti se vrti kolo življenja — brez konca in brez prenehanja! In kakor dobiva zemlja svetlobo od solca, tako pije neumrjlost svojo srečo iz kreposti, ki je smehljaj božjega obraza! Obišči me, Salust, prinesi seboj vse učene knjige Epikura, Pitagora, Dijogena; pripravi se za poraz; sredi Akademskih gajev se bova razgovarjala o mogočem problemu pravega namena življenja in namena duše pod bolj varnim vodstvom kakor je bilo kdaj dano našim očetom.

»Jona — pri tem imenu moje srce še vedno utripa — Jona je ob moji strani, ko to pišem. Solnčna svetloba miglja nad Himetom in po mojem vrtu čujem šumenje poletnih bučel. Vprašaj me, ali sem srečen. Oh, kaj enakega mi more podati Rim, kar imam v Atenah?

Tukaj vse vzbuja dušo in navdušuje čute — drevje, vodovje, griči, nebo, vse je atensko — lepo in žalujoče — vse te matere poezije in modrosti sveta! V svoji dvorani vidim mramornate obraze svojih dedov. V Keramiku vidim njihove grobove! Na ulicah vidim Fidijske in dušo Perikleja,

Na delo!

Narodno obrambnemu delu moramo posvečati več pozornosti kakor odslej. Danes je obrambno delo življenjska naloga; narodna, krščanska in socialna dolžnost vseh in vsakega, tudi delavca. Delavstvo ne živi — po večini — v prav ugodnih razmerah, a letno članarino 10 kron Slovenski Straži plača lahko vsak. Ko gre za obstoj slovenskega naroda, gre tudi za obstoj slovenskega delavca, ne le v narodnem, temveč tudi v materijalnem oziru moramo žrtvovati in tudi razredne koristi podrediti interesu naroda. Zato naj kršč. soc. delavstvo v kar največjem številu pristopa k Slov. Straži, naj jo podpira po svojih močeh ter vrše s tem svojo narodno dolžnost, pomaga roko v roki z ostalimi sloji pri skupnem delu za srečno bodočnost slovenskega naroda!

Službeno potovanje kralj. namestnika po Sloveniji.

Gospod kr. namestnik Ivan Hribar bo te dni službeno potoval po Sloveniji. Spored potovanja je sledeči:

Četrtek, 4. avgusta potovanje v Celje. Ob 9. uri sprejem deputacij, ob 13. uri obed. Popoldne se g. kr. namestnik odpre v Rogaško Slatino, kjer priredi ob 20. uri čajanko.

Petek, 5. avgusta potovanje v Maribor. Ob 9. uri sprejem deputacij, ob 13. uri obed. Ob 17. uri vožnja k Sv. Lenartu.

Sobota, 6. avgusta potovanje v Ptuj. Ob 9. uri sprejem deputacij, ob 13. uri obed.

Nedelja, 7. avgusta potovanje v Slovenjgradec. Ob 9. uri sprejem deputacij, ob 12. uri obed. Popoldne vožnja v Mozirje, kjer bo ob 20. uri čajanka.

Ponedeljek, 8. avgusta potovanje v Kamnik. Ob 9. uri sprejem deputacij, ob 13. uri obed. Zvečer odpotuje g. kr. namestnik v Cerklje.

Torek, 9. avgusta potovanje v Kranj. Ob 9. uri sprejem deputacij, ob 13. uri obed. Zvečer na Bledu ob 20. uri čajanka.

Sreda, 10. avgusta zasebni izleti v Jesenice, Bohinj itd., nakar se g. kr. namestnik zvečer povrne v Ljubljano.

Četrtek, 11. avgusta potovanje v Krško. Ob 9. uri sprejem deputacij, ob 12. uri obed. Popoldne odpotuje g. kr. namestnik v Prekmurje, kjer ostane dva do tri dni.

Politični dogodki.

Prosjačenje. »Slov. Narod« piše po belgrajskih in zagrebških listih o nacionalnem bloku in pravi: »Ta blok bi bil danes potrebnejši, kakor kdaj koli. Ta blok zahteva ne le obči nacionalni interes, nego tudi interes meščanskih strank in meščanskih slojev pa tudi delavstva. (Pa kako!) Tudi delavstvo bi moralo za nekaj časa pozabiti svojo internacionalnost ter stopiti v nacionalni blok proti komunistom bolj-ševikom. Za demokrate je bila in je država vedno in vselej nad stranko. (Seveda, seveda!) S tega stališča bi demokrate pozdravili tudi Protiča, ako bi hotel sodelovati. Pa ne samo g. Protiča, nego tudi zemljoradnike, pa klerikale in zajedničarje ter celo Radičevce, ako bi hoteli stopiti s svojega meseca na to zemljo. Demokrati bi želeli, da se strnejo vse stranke v močan nacionalni blok proti komunistom in drugim subverzivnim, državi sovražnim

elementom. »Mi bi torej« — piše »Riječ« — »ako je tak nacionalni blok mogoč, složno delo najnesebičnejše in z vsi silo podpirali.« — Mi pa mislimo, da se bo vsakdo, ki gre v to potapljačo se družbo, z njo vred potopil. In to za nobenega, ki hoče živeti, ni posebno mikavno.

— Smešno. Demokratsko »Jutro« skuša z dlakocepijsko natančnostjo dokazati na vsak način, da so narodni socialisti državi nevaren element, ker jo je »Jugoslavija« uredila malo drugače, kot bi Jutrovi hoteli. »Jugoslavija«, ki hoče biti na vsak način tudi državotvorna, jo reže sedaj precej umerjeneje (!). Stvar je precej smešna in nič drugega kot karakteristično za kreganje med meščanskimi strankami. Narodnim socialistom očitati prijazno lice do komunistov ali celo simpatiziranje z njimi je ravno toliko kot očitati isto — demokratom.

— Umestno priporočilo. »Jutro« ni prav, ker g. Prepeluh v »Avtonomist« toplo priporoča dr. Gosarjevo knjižico o socialnem vprašanju, češ da ni s toliko vnuem nikdar priporočal soc. demokratskih spisov. Kdor je čital dr. Gosarjevo knjižico, bo popolnoma umel g. Prepeluha, ki nekaj razume o socialnem vprašanju in vé ceniti pošteno socialno — ne socialistično — prepričanje. Zelo prav bi bilo, da bi si Prepeluhovo priporočilo vzeli k srcu ravno Jutrovi uredniki, da bi si pridobili nekoliko resnejše in naprednejše pojme o socialnem vprašanju, nego jih kažejo v svojem listu doslej.

— Vojaška konvencija med Češko-slovaško in Poljsko proti Nemčiji. »Messenger« prinaša poročilo svojega stalnega dopisnika z Dunaja, glasom katerega se vodijo med Poljsko in Češko-slovaško pogajanja za vojno konvencijo med obema državama. Konvencija je naperjena proti Nemčiji, ki naj se popolnoma obda z železnim krogom v smislu svoječasni pogajanj med Poljsko in Francijo. Zdi se, da se bodo pogajanja na sestanku v Marijinih Laznah ugodno rešila, ker je v razmerju Češko-slovaške napram Poljski nastal preobrat v prilog Poljske.

Dnevni dogodki.

— Naš podlistek. V današnji številki je konec podlistka »Poslednji dnevi Pompejev«, ki so ga čitatelji z veliko vnuem zasledovali. V kratkem pričemo priobčevati nov podlistek, ki bo po svoji zanimivosti doseďanjega še nadkriljeval.

— Odkritje dr. Lovro Pogačnikove spominske plošče v Kamni gorici. Ljubljancem in prijateljem pokojnega Lovra iz okolice naznanjamo, da se dobijo izkaznice za polovično vožnjo in kosilo (kosilo stane 20 kron) v trgovini Kati Beguš. Raddekega cesta 2. V Otočah kakor tudi na Brezjah bodo čakali naši odposlanci, da povade goste po bližnji v Kamno gorico. Iskreno vabljeni! — Za pripravljalni odbor: J. Š.

— Kamnik. Danes je umrl g. župnik France Krek. Pogreb bo v četrtek ob 9. uri dopoldne na Veliki peči. R. I. P.

— O sokolstvu piše »Slov. Narod«: »Zanimivo je dejstvo, da je ravno Sokol z dežele pokazal krasne uspehe v tekmi. To nam daje jamstvo, da je na kmetih prodrla sokolska ideja in da je med našim kmečkim narodom veliko zanimanje za Sokola.« — Ribnica, Kamnik... to so kmetje in oni rdečelični obrazi trebušnatih oštrjev! V kratkem, upamo, nas

preseneti »Slov. Narod« s poročilom, da dobivajo vzvišena sokolska načela pristave tudi med delavstvom! — »Razveseljivo je dejstvo, da napreduje Sokol na deželi.« Pred nedavnim smo brali kolosalne številke o sokolskih članih in po poročilih sokolskih listov bi morala biti vsa Slovenija v Sokolu — danes pa šele zvečmo, da Sokol na deželi komaj — napreduje! Zdi se nam, da je vse bolj podobno rakovemu napredovanju!

— Nov mestni vozi red v Zagrebu je stopil te dni v veljavo. Promet s težkimi vozovi in avtomobili je omejen na gotove ceste.

— Dela v Splitski luki. Splitska mestna uprava je inženjerju Matošiču poverila nalogo, da izdela načrt za izpopolnitev in olepšanje pristaniškega nabrežja. Z deli bodo začeli še to jesen.

— Velike tatvine lesa v kamniški okolici. Posestniku Francu Kamjanju s Črnega vrha pri Zg. Tuhinju je bilo ukradeno 39 m³, lesnemu trgovcu Josipu Poljanski v Kamniku 56 m³, lesnemu trgovcu Antonu Kožlakarju iz Beče pri Šmarini 20 m³, lesnemu trgovcu Henriklu Bruncu iz Sp. Palovč 200 m³, lesnemu trgovcu Josipu Cevcu z Lasnega 160 m³. Tatu je orožništvo izsledilo.

— Mlatice izžival je v Zgornjih Pirničah Ignacij Bernik, rekoč: Tudi jaz bi pil žganje, kakor ga Vi! Mlatiči so se zjezili in pretepli Bernika, nakar je ta potegnil nož in poškodoval z njim Andreja Pečeta pod obema očesoma.

— 60,4 stopinje Celsija nad ničlo je pred nekaj dnevi kazal termometer na belgrajskem observatoriju na solncu. Soc. Vestnik.

— Tatvina četirja. Dne 30. t. m. ob pol 18. uri je bil v vestibulu gl. kolodvora Kristini Puh, trgovki iz Guštanja št. 50, ukraden ovoj z 43 m pepita-četirja in 1 ducaat moških sraje s svilenimi prsmi in ovratniki v različnih barvah. Storilec je baje neka ženska. Škoda znaša 2575 kron.

Ljubljanski dogodki.

Ij Ljubljanskemu občinstvu! V dneh 7., 8. in 9. septembra se vrši v Ljubljani III. skup jugoslovanskega lekarskega društva, ki se ga udeleži okoli 400 zdravnikov iz vseh krajev naše države. Da bo mogoče izvršiti tukajšnjemu stanovaništvu odseku pravočasno vse potrebne predpriprave za prenočišče gotov, se uljudno naproša rodoljubno občinstvo, da nam da na razpolago sobe bodisi brezplačno ali proti plačilu. Tozadavne prijave prosimo nasloviti na: Dr. Fran Gruden, občja javna bonica v Ljubljani. Stanovanjski odsek Slov. zdravniškega društva.

Ij Nova draginja. S 1. t. m. so se zvišale stanovanjske najemnine za najmanj 34-kratno dosedanje vsoto. To pomenja tako obremenitev neposredujočih slojev, da si bodo morali povisek pritrpati na že itak skromni prehrani in obleki ter seveda začetni novo gibanje za povisevanje plač — saj stradanja je bilo v zadnjih dobah že itak več nego dovolj. Razen stanovanj se je pa istočasno znatno podražilo kurivo in razna nuja živila: moka in mleko. Moka je že nekaj časa po 18 K, a s 1. t. m. so po mlekarnah zvišali ceno mleku na 8 kron liter. Kako naj delavec in slabše plačani uradnik zmore to povisevanje? Kaj poreče na to vlada, ki tako skrbi za kapitalistične

interese, da ne bi bili kje prikrajšani in oškodovani? Ali res misli, da za delavne sloje zadostujejo od njene strani — obznane?

Ij Nemškutarenje ljubljanskih turistov. Poroča se nam: Z nedeljskim večernim kamniškim vlakom sem se peljal v kupeju drugega razreda, v katerem so poleg mene sedeli še 4 gospodje in 2 gospodični. Razgovarjali so se v blaženi nemščini, dokler jih nisem opomnil. Najbolj glasen je bil neki gospod Freligh.

Ij Porcijunkula je zbrala pred vojsko velike množice z dežele v frančiškanski cerkvi. Letos z dežele ni prišlo veliko ljudi, ker hodijo ljudje tudi na Brezje in na Vič na porcijunkulo. Pred vojsko je bil 2. avgusta velik semenj s čebulo in česnjem na Krekovem trgu, med vojsko je prenehal. Tudi lani ga ni bilo, letos je pa zopet posloval semenj s čebulo in česnjem, dasi ni bil tako obsežen kakor pred vojno. Čebula je notirala danes na sejmu 6 kron za kg. česenj pa 20 kron kg.

Ij Izgnan je iz Ljubljane Mamula Štefan, rojen 1890. v Zagrebu, ker je nevaren tujemu imetju.

IZ ALBANIJE.

Prizren, 2. avgusta. (Izv.) Tiranska vlada se pripravlja na nove boje, potem katerih hoče doseči revizijo meje v smislu določb iz l. 1913.

VRHOVNI SVET.

London, 1. avgusta. Francoski ministrski predsednik Briand je danes odgovoril v London, da se strinja s tem, da se zasedanje vrhovnega sveta določi za 8. avgust v Parizu.

Naša društva.

d V Rokodelskem domu bo jutri, v sredo 3. t. m., ob 8. uri zvečer zaključek dveh strokovnih tečajev, tečaja za knjigovodstvo in krojaškega tečaja. Rokodelsko društvo vabi tem potom k udeležbi vse svoje člane in prijatelje. Prireditve se vrši v dvorani Rokodelskega doma, Komenskega ulica št. 12.

d Orlovski tabor v Predosljem, ki se vrši v nedeljo, vzbuja v kranjski okolici veliko zanimanje. Odkar je bilo občinstvo ocarano nad res impozantnim nastopom Orla v Kranju, nestrpnost pričakuje te prireditve, ki obeta mnogo uspeha med šim gorenjskim ljudstvom. Gostje se pripravejo v Kranj z jutranjimi vlaki. Iz Kranja v Predoslje bo vsem na razpolago vožnja na okrašenih vozovih. Sodeluje bratska godba iz Selc. Ljubljanci vabljeni!

d Zveza služkinj Krekove prosvete naznanja, da se je posredovalnica, ki je bila dosedaj na Poljanski cesti št. 4, preselila s prvim avgustom na Poljanski nasip št. 10. Služkinje, katere iščejo v Ljubljani službe, naj se najprvo tukaj zglase. Sedaj je na razpolago 30 služb.

Odgovorni urednik Anton Marinček.
Izdaja konzorcij »Novega Časa«.
Tiska Jugoslovanska tiskarna v Ljubljani.

Konkurenčni cen:	F. BRUMAT	Konkurenčni cen:
	LIUBLJANA	
	Usakovrstno manufakture in tkanine	
	po konkurenčni cen.	
Mestni trg 25. I.		

Harmodij, Aristogiton — se nahajajo povsodi — razun v naših srcih! — Toda vsaj v mojem ne bodo umrli! Ako zamore kaj narediti, da pozabim, da sem Atenec in nisem svoboden, je deloma tolažljiva, skrbna, živa, neumorna Jonina ljubezen — ljubezen, ki je v najini novi veri navzela drug izraz — ljubezen, kakor je nobeden naših pesnikov ni opisal, četudi so tako lepi; kajti ker je spojena z vero, je postala del vere, razsvetljujejo jo čiste in nadzemske misli, taka je, da smeva upati, da jo bodeva uživala celo večnost, in radi tega čisto in nemadeževano, tako da ne bodeva zarudela priznati jo svojemu Bogu! To je resnična podoba temne bajke o našem grškem Erosu in Psihi — to je v resnici duša, ki spava v naročju ljubezni. In ako me to, najina ljubezen, deloma podpira proti mrzlični želji po svobodi, me moja vera še bolj podpira; kajti kadarkoli hočem prijeti za meč in zatrobiti v rog ter planiti k novemu Maratonu (toda Maratonu brez zmage), obupam vzpričo dušeče misli na nezmožnost moje dežele — uničujočo težo rimskega jarma, in pri tem me nekoliko tolaži misel, da je zemlja samo začetek življenja — da je slava nekoliko let le malo v primeri z večnostjo — da ni nobene popolne prostosti, dokler ne odpadejo od duše verige pepela in postane ves prostor, ves čas njena dedščina in njeno kraljestvo. Vendar, Salust, mehka grška kri še vedno nekoliko vpliva na mojo vero. Jaz ne morem deliti gorečnosti onih, ki vidijo greh in večno kazen za one, ki ne morejo tako verovati kakor oni. Jaz se ne zgražam vzpričo vere drugih. Ne

drzmem se proklinjati jih — jaz prosim Velikega Očeta, da jih spreobrne. Ta moja mlačnost vzbuja med kristjani nekoliko sumnje proti meni; toda jaz jim odpušчам in ker odkrito ne želim predsodkov množice, mi je tako mogoče, da varujem svoje brate pred nevarnostjo postave in posledicami njihove lastne gorečnosti. Ako se mi zdi zmernost naravna stvar dobrohotnosti, potem daje tudi največje prosto polje dobrotljivosti.

»Tako toraj, o Salust, je moje življenje — taki so moji nazori. Na ta način pozdravljam življenje in pričakujem smrti. In ti, veselesrčni in prijazni učenec Epiti — — — Vendar pridi semkaj, da vidiš, kakšno je naše veselje, kakšno so naše nade — in niti sijaj cesarskih gostij, niti klci napolnjenega cirka, niti šumni forum, niti bliščeče gledišče, niti razkošni vrtovi, niti bujne kopeli rimskega mesta ti ne bodo mogle dati življenja bolj žive in nepretrganee sreče, kakor ono življenje, ki ga tako brez povoda obžaluješ kot življenje Atenca Glavka! — Zdravstvuj!«

Skoro sedemnajststo let je preteklo, ko je bilo pompejsko mesto zopet izkopano iz svojega groba; njegovo zidovje je sveže poslikano kakor od včeraj — niti ena barva ni obledela na bogatem mozaiku njegovega tlaka — na njegovem foru na pol dovršeni stebri, kakor jih je pustila roka

* Zasuto l. 79 po Kr., najprvo najdeno leta 1750.

delavcev — v njegovih vrtovih daritveni trinožnik — v njegovih dvorinah skrinje za zaklade — v njegovih kopališčih česalo — v njegovih glediščih skrinjica za vstopnice — v njegovih salonih pohištvo in svetilke — v njegovih triklinijah ostanke njegove gostije — v njegovih kubikulah dišave in lepota ovence krasotice — in povsodi kosti in okostja onih, ki so nekdanj premikali kolesa tega majhnega toda bliščečega ustroja razkošja in življenja.

V podzemskih hramih Diomedove hiše so našli na enem prostoru blizu vrat dvajset okostij (eno otroško) pokritih s finim pepelom, ki je očitno počasi prodrl skozi razpoke, dokler ni napolnil celega prostora. Nahajalo se je tudi mnogo draguljev in denarja, svetilk za nepotrebno svetlobo, in vino, ki se je v amforah strdilo, da živi dolgo nezavestno življenje. Po plinih strijeni pesek je navzel oblike okostij kakor kalup, in potnik zamore še dandanes videti odtisek ženskega vratu in prsi mlade in okrogle oblike — orsi nesrečne Julije! Preiskovalcu se zdi, kakor da se je zrak polagoma spremenil v zveplene pare; ljudje, ki so se nahajali v kletih, so planili k vratom, vendar so jih našli zaprte in zamašene od zgorelega kamena in ko so jih skušali udreti, so se zadušili.

Na vrtu so našli okostje s ključem v njegovi koščen roki in v bližini vrečo denarja. Sodi se, da je bil to hišni gospodar — nesrečni Diomed, ki je najbrže skušal ubežati skozi vrt in je bil usmrčen ali od plinov lai od kakega kamena. Poleg neko-

liko srebrnih vaz je ležalo okostje, najbrže kakega suznja.

Hiše Salusta in Panze, svetišče Izide z glumaškimi skrinjicami za kipi — skrinjice njegovih svetih preročišč — so sedaj razkrite očem radovednežev. V eni sobani svetišča so našli orjaško okostje, poleg katerega je ležala sekira: dve steni ste bili že prodrti od sekire — žrtev ni mogla priti dalje. Sredi mesta so našli drugo okostje, poleg katerega se je nahajal kup denarja in mnogo skrivnostnih okrasov Izidinega svetišča. Smrt ga je dohitela v njegovi lakomnosti in Kalen je poginil skup z Burbonom! Ko so kopači odmetavali kup razvalin, so našli okostje človeka, ki ga je poleg ležeči stebel dobesedno na dvoje pretrgal; lobanja je bila tako presenetljive oblike, tako jasno izražena v njenem duševnem kakor tudi fizičnem razvoju, da je vzbujala neprestano pozornost vsacega potnika, kdor je gledal to razrušeno palačo duha. Se po preteku dolgih dob zamore potnik videti to zračno dvorano, umetne hodnike in dovršene sobane, kjer je nekdanj mislila, povdarjala, sanjarila in grešila duša Egipčana Arbaka.

Nek tujec iz onega daljnega, barbarkega otoka, vzpričo katerega so Rimljani za časa cesarjev trepetali, kadar so slišali izgovarjati njegovo ime, se je ustavil sredi krasot nežne Kampanije, opazoval razne priče družabnega ustroja, ki je za vedno izginil iz zemeljskega površja, in napisal to povest.

KONEC.